

ความต้องการการศึกษาต่อเนื่องของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา
ในกรุงเทพมหานคร

นาง ยุริรัตน์ กิตติภูมิชัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคำหลักสุตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2531

ISBN 974-568-837-1

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

013784

i 17069038

THE NEED FOR CONTINUING EDUCATION OF THE PRIMARY SCHOOL LIBRARIANS
IN BANGKOK METROPOLIS

Mrs. Yureerat Kittibhomchai

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts
Department of Library Science
Graduate School
Chulalongkorn University
1988
ISBN 974-568-837-1

หัวข้อวิทยานิพนธ์   ความต้องการการศึกษาต่อเนื่องของครูบรรณารักษ์ห้องสมุด
โรงเรียนประถมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร
โดย   นางบุรีรัตน์ กิตติภูมิชัย
ภาควิชา   บรรณารักษศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา   ผู้ช่วยศาสตราจารย์ระยองศรี พัฒนกิจจำรูญ

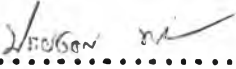

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้แม่วิทยานิพนธ์นี้ เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วิษกรภัย)

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นงลักษณ์ ไบ่หน่ายกิจ)

.... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ระยองศรี พัฒนกิจจำรูญ)

.... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรเทพิมล ฤกษ์บุญ)

.... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ผ่องพรรณ ลวนานนท์)

ชื่อบริษัท กิตติภูมิชัย : ความต้องการการศึกษาต่อเนื่องของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน
 ประถมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร (THE NEED FOR CONTINUING EDUCATION OF THE
 PRIMARY SCHOOL LIBRARIANS IN BANGKOK METROPOLIS) อ.ที่ปรึกษา :
 ผศ.ประยงค์ พัฒนกิจจำจุณ, 173 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการศึกษาความต้องการในการศึกษาต่อเนื่องของครู
 บรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคของการศึกษา
 ต่อเนื่อง

ผลการวิจัยสรุปได้ความว่า ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร
 ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาต่อเนื่อง เพราะเป็นสิ่งจำเป็นต่อวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์ และช่วยให้
 การดำเนินงานห้องสมุดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านการศึกษาต่อเนื่องอย่างเป็นทางการ ครูบรรณารักษ์ต้องการศึกษาต่อในระดับปริญญาโท
 มากที่สุด ส่วนกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องอย่างไม่เป็นทางการ พบว่าครูบรรณารักษ์มีความต้องการศึกษา
 ด้วยตนเองโดยการอ่านวรรณกรรมทางด้านบรรณารักษศาสตร์ในระดับปานกลาง รองลงมาคือการ เยี่ยมชม
 ห้องสมุด และเข้ารับการอบรมตามหัวข้อที่กำหนดซึ่งจัดโดยภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัย
 ของรัฐ

เหตุผลสำคัญที่ทำให้ครูบรรณารักษ์ เข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องอย่างไม่เป็นทางการคือ
 เพื่อติดตามความก้าวหน้าในอาชีพและวิชาการ ส่วนเหตุผลสำหรับการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่อง
 อย่างไม่เป็นที่ทางการคือ เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติงาน และพบว่าปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญของการ
 เข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องคือ การไม่มีเวลาเพราะต้องสอนและทำงานห้องสมุดด้วย

สำหรับสถาบันที่ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ต้องการให้
 ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เป็นผู้จัดกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่อง

ภาควิชา ..... บรรณารักษศาสตร์ .....
 สาขาวิชา ..... บรรณารักษศาสตร์ .....
 ปีการศึกษา ..... 2530 .....

ลายมือชื่อนิติ .....
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....

YUREERAT KITTIBHOMCHAT : THE NEED FOR CONTINUING EDUCATION OF THE
PRIMARY SCHOOL LIBRARIANS IN BANGKOK METROPOLIS. THESIS ADVISOR :
ASST. PROF. PRAYONGSRI PATTANAKITCHAMROON, 173 pp.

The main purposes of this research are to study the need for continuing education of the primary school librarians in Bangkok and problems in continuing education.

The research results are as follow; most primary school librarians in Bangkok agree that continuing education is necessary for the library profession and will help the librarians to carry out their work efficiently, improve their working ability. It will also enhance them to update their development and practice in the profession.

In regard to formal education, the primary school librarians express their first priority need in further in their education in master degree program. In informal continuing education activities, they want to improve themselves by reading extensively in the library profession field, participate in study tours to the standardized school libraries and receive trainings organized by Department of Library Science of universities.

The important reason for these librarians to participate in their formal continuing education are to improve their work and to keep up with the progress in the librarianship and other subjects. The reasons for their informal continuing education are that they want to solve the problems which may arise from their works. Other finding about the main problems to continuing their education is lack of time because they have to teach the students and work in the library as well

Findings show that the primary school librarians want the Department of Library Science, Srinakarintaraviroj Prasanmitr to set up their continuing education programs or activities.

ภาควิชา ..... บรรณารักษศาสตร์
สาขาวิชา ..... บรรณารักษศาสตร์
ปีการศึกษา 2530

ลายมือชื่อนักศึกษา ..... *สุวิมล ทรัพย์*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ..... *Prayong Sri*

กิตติกรรมประกาศ

ด้วยความ เมตตาและรู้สึกสำนึกในบุญคุณของผู้ช่วยศาสตราจารย์ประยงค์ วัฒนกิจจำรูญ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้ความรู้ ข้อคิดเห็น คำแนะนำ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดี ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงแก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นงลักษณ์ ไม่น่ายกิจ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรณทิมล กุลบุญ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ผ่องพรรณ ลวนานนท์ ที่กรุณา เป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รวมทั้งคณาจารย์ ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่านที่ได้ปลูกฝังความรู้ ความคิดที่ดีทางด้านวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์แก่ผู้วิจัย

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์วามี ฐานวงสานติ และผู้ช่วยศาสตราจารย์สวัสดิ์ เรืองวิเศษ ผู้ให้กำลังใจที่ดีและเห็นคุณค่าของวิชาชีพนี้ และขอระลึกถึงพระคุณของคุณครูธีรชัย ทองธรรมชาติ ครูบรรณารักษ์คนแรก ขอขอบคุณอาจารย์อรนันท บุญประสิทธิ์ เพื่อนผู้มีน้ำใจเสมอมา รวมทั้งอาจารย์วิไลพร วรจิตตานนท์ และอาจารย์เลิศลักษณ์ กลิ่นหอม นิสิตปริญญาเอก สาขาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ที่ช่วยเหลือด้านการนำข้อมูลเข้าเครื่องคอมพิวเตอร์ ตลอดจนอาจารย์เฉลิมศรี เจตระการ อาจารย์อรุณี สุภสุข อาจารย์ปณิตา สุวรรณานนท์ อาจารย์เกศินี บุญโนช อาจารย์พูนสิน ทัสดี อาจารย์ณรงค์ เทพศิริ คุณรักไทย อรุณรัตน์โนภาส คุณชนันนา พสมกุลศิลป์ คุณเอี่ยมพร เฮนะ เกษตร คุณสุภาวณา ทิพย์เนตร คุณสาธิต กิตติภูมิชัย และคุณชัยเลิศ ปริสุทธกุล ผู้มีส่วนช่วยเหลือให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี

นอกจากนี้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้รับความช่วยเหลือจากศึกษาธิการเขตทุกเขตในสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร อาจารย์อรุณ กาญจนโยธิน อาจารย์ศักดิ์ชัย เจริญมาก อาจารย์วสันต์ โสดา อาจารย์พิชิต เย็นทรง และที่สำคัญอย่างยิ่งคือ ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา ในกรุงเทพมหานครทุกท่านที่กรุณาสละ เวลาอันมีค่าตอบแบบสอบถาม ทำให้ข้อมูลมีคุณค่าและสมบูรณ์ขึ้น จึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

สุดท้ายนี้ขอระลึกถึงพระคุณของคุณบุญช่วย-คุณสุดา ไพรินทร์ ผู้สนับสนุนและเห็นความสำคัญของการศึกษาตั้งแต่เยาว์วัย ขอขอบพระคุณคุณกำธร กิตติภูมิชัย พร้อมด้วย ธรรณี - นิศวัต และพิมพ์วี กิตติภูมิชัย ผู้เป็นหลักชัยและกำลังใจแห่งชีวิต

สารบัญ

ข

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ญ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
แนวเหตุผล	5
ขอบเขตของการวิจัย	5
วิธีดำเนินการวิจัย	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
คำอธิบายศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย	7
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
2 การศึกษาต่อเนื่องและสถาบันที่จัดการศึกษาต่อเนื่องให้แก่ ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา	20
ความหมายของการศึกษาต่อเนื่อง	20
ประเภทของการศึกษาต่อเนื่อง	21
การศึกษาต่อเนื่องอย่างเป็นทางการ	21
การศึกษาต่อเนื่องอย่างไม่เป็นทางการ	22

	ครูบรรณาธิการห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษากับการศึกษา	
	ค่อเนื่อง	22
	ครูบรรณาธิการกับหลักสูตรประถมศึกษา	22
	ครูบรรณาธิการกับห้องสมุดยุคใหม่	23
	กิจกรรมการศึกษาต่อเนื่อง	24
	องค์ประกอบที่สำคัญของการศึกษาต่อเนื่อง	29
	สถาบันที่จัดกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องให้แก่ครูบรรณาธิการ	
	ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา	31
	สถาบันที่จัดกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องอย่างเป็นทางการ..	32
	สถาบันที่จัดกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องอย่างไม่เป็นทางการ	44
3	วิธีดำเนินการวิจัย	54
	การกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษา	54
	การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	57
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	58
	การวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอข้อมูล	59
4	การวิเคราะห์ข้อมูล	61
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	61
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	100
	สรุปผลการวิจัย	100
	อภิปรายผล	111
	ข้อเสนอแนะ	125

สารบัญญัตินี้

ตารางที่	หน้า
1 จำนวนโรงเรียนที่ใช้ เป็นกลุ่มตัวอย่าง	55
2 การส่งแบบสอบถามให้โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม ขนาดของโรงเรียน	56
3 จำนวนครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา ในกรุง เทพ - มหานคร จำแนกตามเพศ	61
4 จำนวนครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา ในกรุง เทพ - มหานคร จำแนกตามอายุ	62
5 จำนวนครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา ในกรุง เทพ - มหานคร จำแนกตามอายุการปฏิบัติราชการในห้องสมุดโรงเรียน ประถมศึกษา	63
6 วุฒิการศึกษาสูงสุดของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา ในกรุง เทพมหานคร	64
7 วุฒิต่างด้านบรรณารักษศาสตร์ของครูบรรณารักษ์ห้องสมุด โรงเรียนประถมศึกษา ในกรุง เทพมหานคร	66
8 สถาบันที่ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา ในกรุง เทพ - มหานคร เคยศึกษา อบรม และได้รับวุฒิต่างด้าน บรรณารักษศาสตร์	67
9 ค่าเฉลี่ยน้ำหนักการตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาต่อ เนื่อง ของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา ในกรุง เทพ - มหานคร	69
10 กิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องอย่าง เป็นทางการด้านบรรณารักษศาสตร์ ที่ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา ในกรุง เทพมหานคร เข้าร่วมหลังจากที่ดำรงตำแหน่งครูบรรณารักษ์แล้ว	71

ตารางที่

หน้า

- 11 คำ เฉลี่ยน้ำหนักร การ เคย เข้ำร่วมกิจกรรมการศึกษาต่อ เนื่อง
อย่าง ไม่ เป็นทางการทางด้ำนบรรณารักษศาสตร์ของครู
บรรณารักษ์ห้องสมุดประถมศึกษา ในกรุง เทพมหานคร
ที่สามารถกระทำได้ด้วยตนเอง 73
- 12 คำ เฉลี่ยน้ำหนักร การ เคย เข้ำร่วมกิจกรรมการศึกษาต่อ เนื่อง
อย่าง ไม่ เป็นทางการทางด้ำนบรรณารักษศาสตร์ของครู
บรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา ในกรุง เทพมหานคร
ที่สามารถกระทำร่วมกับผู้อื่นได้ 74
- 13 เหตุผลสำคัญในการ เข้ำรับการศึกษาต่อ เนื่องอย่าง เป็นทางการ
และ ไม่ เป็นทางการของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน
ประถมศึกษา ในกรุง เทพมหานคร 75
- 14 ความต้องการการศึกษาต่อ เนื่องทางด้ำนบรรณารักษศาสตร์
และวิชาการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง 77
- 15 ความต้องการการศึกษาต่อ เนื่องอย่าง เป็นทางการของครู
บรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา ในกรุง เทพมหานคร ... 78
- 16 คำ เฉลี่ยน้ำหนักความต้องการการศึกษาต่อ เนื่องอย่าง ไม่ เป็นทางการ
ของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา ในกรุง เทพ
มหานคร 79
- 17 คำ เฉลี่ยน้ำหนักเนื้อหาทางด้ำนบรรณารักษศาสตร์ที่ครู
บรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาต้องการศึกษาเพิ่ม เติม .. 81
- 18 คำ เฉลี่ยน้ำหนักเนื้อหาทางด้ำนวิชาการอื่น ๆ ที่ครูบรรณารักษ์
ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา ในกรุง เทพมหานครต้องการ
ศึกษาเพิ่ม เติม 83

ตารางที่

หน้า

19	สถาบันที่ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ต้องการ เข้ารับการศึกษาคือ เนื่องจาก เป็นทางการ	85
20	ระยะเวลาที่ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา ในกรุงเทพมหานครสะดวกในการ เข้าร่วมกิจกรรมการศึกษา คือ เนื่องจาก เป็นทางการ	87
21	สถาบันที่ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา ในกรุงเทพมหานครต้องการ เข้ารับการศึกษาคือ เนื่องจาก เป็นทางการ	88
22	ระยะเวลาที่ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา ในกรุงเทพมหานครสะดวกที่จะ เข้าร่วมกิจกรรมการศึกษา คือ เนื่องจาก ไม่เป็นทางการ	90
23	จำนวนวันที่เหมาะสมในการ เข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาคือ เนื่องจาก ไม่เป็นทางการของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน ประถมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร	91
24	ค่าเฉลี่ยน้ำหนักเกี่ยวกับบทบาทของศึกษานิเทศก์ที่มีต่อการศึกษา คือ เนื่องจาก ในปัจจุบัน	92
25	ปัญหาและอุปสรรคสำคัญของการร่วมกิจกรรมการศึกษาคือ เนื่องจาก เป็นทางการ ตามความคิดเห็นของครูบรรณารักษ์ห้องสมุด โรงเรียนประถมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร	95
26	ปัญหาและอุปสรรคของการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาคือ เนื่องจาก ไม่เป็นทางการ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่สามารถกระทำด้วยตนเอง ตามความคิดเห็นของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดประถมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร	97

ตารางที่

หน้า

27	ปัญหาและอุปสรรคสำคัญของการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่อง อย่างไม่เป็นทางการซึ่ง เป็นกิจกรรมที่สามารถกระทำร่วมกับผู้อื่นได้ ตามความคิดเห็นของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร	98
----	--	----